

**MUSTAQILLIK YILLARIDA AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR TARIXIGA OID
MANBALARNI QAYTA BAHOLASH: MANBASHUNOSLIK VA
TARIXSHUNOSLIK TAHLILI**

Abdurashidov Ilhomjon Bahtiyorjon o‘g‘li

Oriental universiteti magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada mustaqillik yillarida Amir Temur va Temuriylar tarixiga oid manbalarni qayta baholash jarayoni tarixiy xotira, davlat siyosati, manbashunoslik va xalqaro ilmiy muloqot kontekstida tahlil qilindi. Tadqiqotda tarixiylik, xolislik, qiyosiy-tarixiy tahlil, manba tanqidi va tarixshunoslik tahlili usullaridan foydalanildi. Natijada Temuriylar davriga oid manbalarni siyosiy-legitimatsion, diplomatik, madaniy, tanqidiy-polemik, moddiy-numizmatik va zamonaviy tarixshunoslik guruhlariga asosida tasniflash zarurligi asoslandi.²⁷

Kalit so‘zlar: Amir Temur, Temuriylar, mustaqillik davri, manbashunoslik, tarixshunoslik, Zafarnoma, Klavixo, numizmatika, tarixiy xotira.

Abstract. The article analyzes the reassessment of sources related to Amir Temur and the Timurids during the years of independence in the context of historical memory, state policy, source studies and international scholarly communication. The study substantiates a functional classification of Timurid sources into political-legitimizing, diplomatic, cultural, critical-polemical, material-numismatic and modern historiographical groups.

Keywords: Amir Temur, Timurids, independence period, source studies, historiography, Zafarnama, Clavijo, numismatics, historical memory.

KIRISH

Amir Temur va Temuriylar davri tarixiga oid manbalarni qayta baholash masalasi mustaqillik yillarida milliy tarixshunoslikning eng muhim yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Bu jarayon faqat tarixiy shaxs nomini tiklash yoki yubiley tadbirlarini o‘tkazish bilan cheklanmaydi; u manbalarni tanqidiy qayta o‘qish, tarixiy xotira va ilmiy xolislik o‘rtasidagi muvozanatni ta‘minlash, Temuriylar davrini jahon sivilizatsiyasi kontekstida o‘rganish kabi murakkab ilmiy vazifalarni o‘z ichiga oladi. Mustaqillik davrida davlat siyosati, akademik tadqiqot va xalqaro ilmiy muloqot bir-birini to‘ldiruvchi jarayon sifatida namoyon bo‘ldi.²⁸

Mavzuning dolzarbligi shundaki, Temuriylar davri manbalari turli siyosiy, madaniy va janriy muhitlarda yaratilgan. Saroy tarixnavislari hukmdorlik legitimatsiyasi va markazlashgan davlat g‘oyasini ilgari surgan bo‘lsa, arab mualliflari ko‘pincha tanqidiy-

²⁷Mazkur maqola Abdurashidov Ilhomjon Bahtiyorjon o‘g‘lining magistrlik dissertatsiyasi mazmuni asosida mualliflik tahriri bilan tayyorlandi.

²⁸O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 30-sentabrdagi O‘qituvchi va murabbiylar kuniga bag‘ishlangan nutqi. <https://president.uz/oz/lists/view/3864>

polemik munosabatni aks ettiradi; Yevropa elchilari esa diplomatik kuzatuvlar orqali Samarqand saroyi, shahar hayoti va xalqaro aloqalar tafsilotlarini qayd etgan. Shuning uchun mazkur manbalarni bir yoqlama qabul qilish emas, balki ularning yaratilish sharoiti, muallif pozitsiyasi va keyingi tarixshunoslikdagi qabul jarayoni bilan birga tahlil qilish zarur.²⁹

Tadqiqotning maqsadi mustaqillik yillarida Amir Temur va Temuriylar merosini qayta baholash jarayonining ilmiy-nazariy asoslarini aniqlash, Sharq va G‘arb manbalari tasnifini takomillashtirish hamda manbashunoslik yondashuvlarining ilmiy ahamiyatini ko‘rsatishdan iborat. Ushbu maqsadga erishishda tarixiylik, xolislik, qiyosiy-tarixiy tahlil, manba tanqidi, tarixshunoslik tahlili va kontent-tahlil usullaridan foydalanildi. Maqola magistrlik dissertatsiyasida ilgari surilgan manbalarni siyosiy-legitimatсион, diplomatik, madaniy, tanqidiy-polemik, moddiy-numizmatik va zamonaviy tarixshunoslik guruhlariga ajratish g‘oyasini mustaqil ilmiy maqola shaklida rivojlantiradi.³⁰

ADABIYOTLAR TAHLILI

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, Temuriylar tarixini o‘rganish bir necha manbaviy qatlamga tayanadi. Birinchi qatlam Nizomiddin Shomiy, Sharafiddin Ali Yazdiy, G‘iyosiddin Ali, Hofizi Abru, Xondamir kabi Sharq mualliflari asarlaridan iborat. Bu asarlarda siyosiy voqealar, harbiy yurishlar, davlat boshqaruvi va saroy tarixnavisligi an‘analari keng yoritiladi. Ikkinchi qatlam Ibn Arabshoh kabi mualliflar orqali ifodalangan tanqidiy-polemik qarashlardan iborat bo‘lib, u saroy manbalaridagi ideallashtirishni tekshirish uchun muhim muqobil nuqtai nazar beradi.³¹

Uchinchi qatlam Rui Gonsales de Klavixo singari Yevropa elchilari xabarlarini bilan bog‘liq. Bunday xabarlar Temuriylar saroyini tashqi kuzatuvchi nigohi bilan tasvirlaydi. Ularda diplomatik marosimlar, sovg‘alar almashinuvi, shahar madaniyati va xalqaro munosabatlar tafsilotlari ko‘proq uchraydi. To‘rtinchi qatlam tazkiralar, epistolyar hujjatlar, tangalar, me‘moriy bitiklar va moddiy madaniyat dalillaridan iborat. Ayniqsa numizmatik va epigrafik materiallar hukmdor nomi, titulatura, zarbxona, sana va siyosiy ramzlarni aniqlashda yozma manbalarni tekshiruvchi mustaqil dalil vazifasini bajaradi.³²

Mustaqillik yillarida ushbu manbalarni qayta baholash davlat siyosati va ilmiy izlanishlar bilan chambarchas bog‘landi. Amir Temur tavalludining 660 yilligini xalqaro miqyosda nishonlash, 1996-yilning “Amir Temur yili” deb e‘lon qilinishi, Temuriylar tarixi davlat muzeyining tashkil etilishi hamda YUNESKO doirasidagi tadbirlar mazkur tarixiy merosning milliy va xalqaro miqyosdagi ahamiyatini mustahkamladi. Biroq ilmiy tadqiqot

29O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 1995-yil 26-dekabrda PF-1333-son Farmoni. 1996-yilni “Amir Temur yili” deb e‘lon qilish to‘g‘risida. <https://lex.uz/docs/-276338>

30O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1994-yil 29-dekabrda 630-son qarori. Amir Temur tavalludining 660 yilligini nishonlash to‘g‘risida. <https://lex.uz/docs/-2329020>

31Nizomiddin Shomiy. Zafarnoma. Toshkent: O‘zbekiston, turli nashrlar; Sharafiddin Ali Yazdiy. Zafarnoma. Toshkent: Sharq, turli nashrlar.

32Rui Gonsales de Klavixo. Samarqandga Amir Temur saroyiga sayohat kundaligi. Toshkent: O‘zbekiston, turli nashrlar.

uchun ularning o‘zi yetarli emas; asosiy vazifa tarixiy merosni ilmiy apparat, tanqidiy manba tahlili va qiyosiy metodlar asosida o‘rganishdir.³³

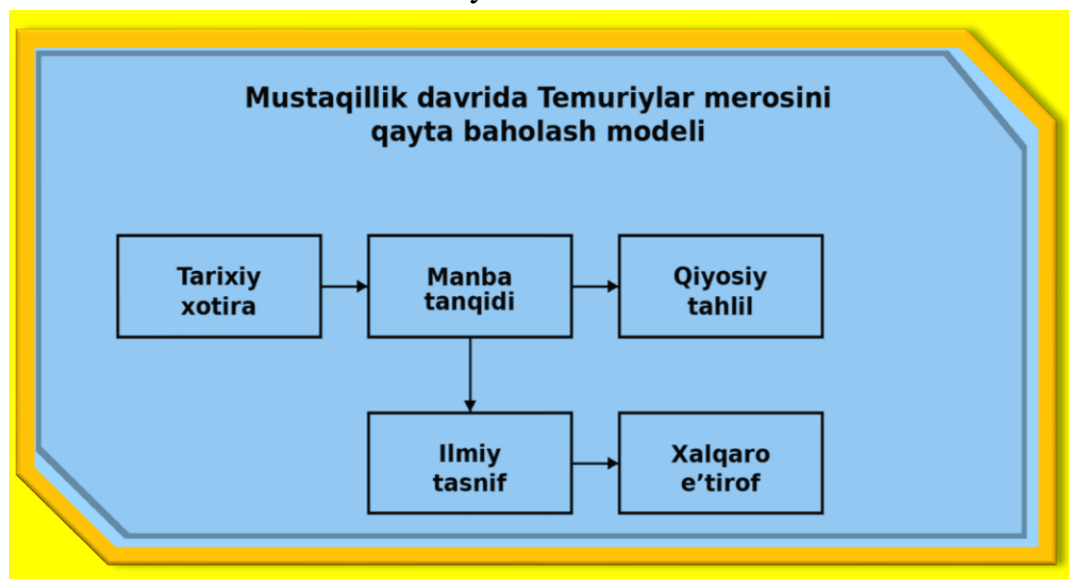
1-jadval. Temuriylar davri manbalarining funksional tasnifi (muallif ishlanmasi)

Manba guruhi	Asosiy namunalari	Ilmiy vazifasi	Ehtiyot nuqtasi
Siyosiy-legitimatsion	Shomiy, Yazdiy, Hofizi Abru	Hukmdorlik g‘oyasi va davlat qurilishi	Saroy idealizatsiyasi
Diplomatik	Klavixo, epistolyar hujjatlar	Tashqi aloqalar va saroy marosimlari	Tashqi kuzatuv chegarasi
Madaniy-tazkira	Navoiy, Davlatshoh, Vosifiy	Adabiy va ilmiy muhit	Janr talabi
Tanqidiy-polemik	Ibn Arabshoh	Muqobil baho va tanqidiy ovoz	Polemik ruh
Moddiy-numizmatik	Tangalar, bitiklar, me‘moriy dalillar	Titulatura va moddiy dalil	Kontekst zarur

Manba: muallif tomonidan tadqiqot mazmuni va manbashunoslik yondashuvi asosida ishlab chiqildi.

METODOLOGIYA

Metodologik jihatdan maqolada manbaga uch bosqichli yondashuv qo‘llanildi: birinchidan, manbaning kelib chiqishi va janri aniqlanadi; ikkinchidan, undagi axborot mazmuni boshqa manbalar bilan solishtiriladi; uchinchidan, manbaning keyingi tarixshunoslikdagi qabul qilinishi baholanadi. Ushbu yondashuv har bir matnni faqat faktlar yig‘indisi sifatida emas, balki muayyan davr tafakkuri, siyosiy ehtiyoji va madaniy xotirasini aks ettiruvchi murakkab tarixiy matn sifatida ko‘rish imkonini beradi.³⁴

³³UNESCO. Records of the General Conference, 28th session, Paris, 1995. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000101803>

³⁴Manbashunoslik tahlilida manbaning janri, yaratilgan muhiti, muallif pozitsiyasi va keyingi tarixshunoslikdagi qabul jarayoni alohida hisobga olindi.

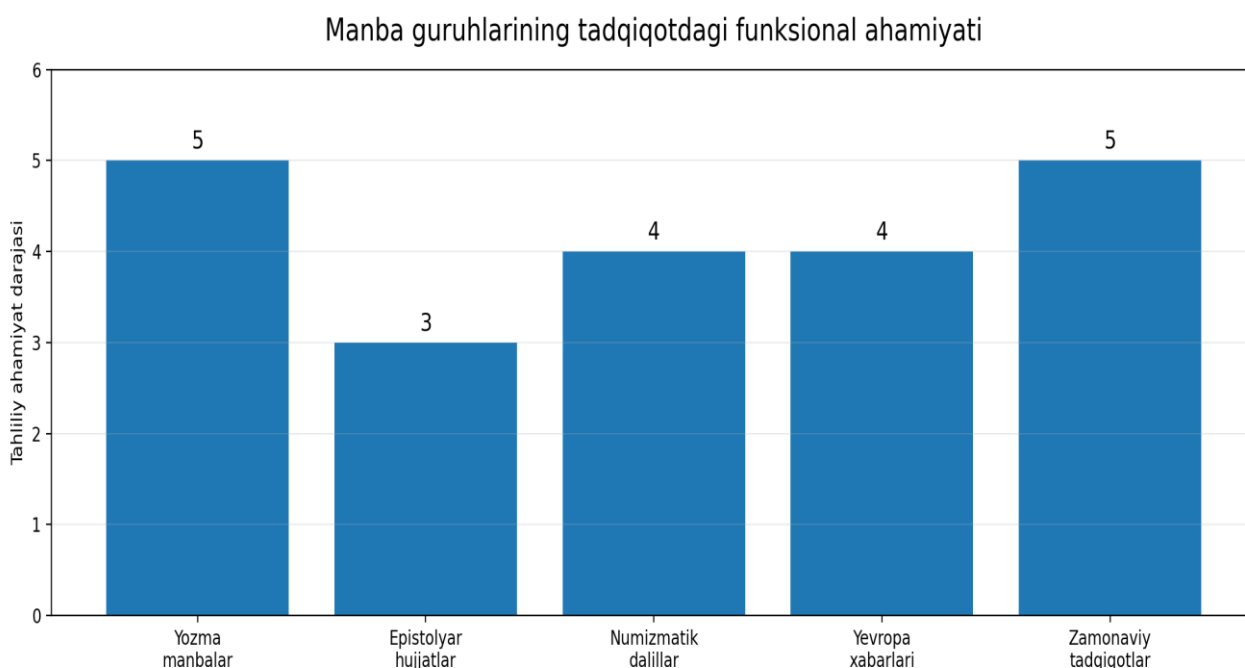
1-chizma. Temuriylar merosini qayta baholash modeli (muallif ishlanmasi)

Manba: muallif ishlanmasi.

NATIJALAR

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, mustaqillik davri temurshunosligida uch muhim burilish yuz berdi. Birinchisi, Amir Temur shaxsiga nisbatan tarixiy adolatni tiklash va uni faqat harbiy yurishlar bilan emas, balki davlat qurilishi, diplomatiya, shaharsozlik, ilm-fan hamda madaniyat homiyligi bilan bog‘liq holda talqin qilishga o‘tildi. Ikkinchisi, sovet davrida shakllangan biryoqlama baholarga tanqidiy munosabat bildirilib, manbalar qayta o‘qildi. Uchinchisi, Temuriylar merosi xalqaro ilmiy maydon bilan bog‘lanib, xorijiy tadqiqotchilar qarashlari mahalliy manbalar bilan solishtirildi.³⁵

Manbalarni tasniflashda faqat til yoki davr mezoniga tayanish yetarli emas. Fors-tojik, arab, turkiy va Yevropa tillaridagi manbalar bir davrda yaratilmagan, bir xil siyosiy maqsadga xizmat qilmagan va bir xil auditoriyaga mo‘ljallanmagan. Shuning uchun ularni funksional mezonlar asosida guruhlash samaraliroqdir: siyosiy-legitimatsion manbalar hukmdorlik g‘oyasini asoslaydi; diplomatik manbalar xalqaro aloqalar mexanizmini ochadi; madaniy-tazkira manbalari adabiy va ilmiy muhitni ko‘rsatadi; tanqidiy-polemik manbalar muqobil nuqtai nazarni beradi; moddiy-numizmatik dalillar esa yozma xabarlarni tekshiradi.³⁶

1-diagramma. Manba guruhlarining tadqiqotdagi funksional ahamiyati (muallif ishlanmasi)

Manba: muallif ishlanmasi.

2-jadval. Mustaqillik davrida qayta baholash yo‘nalishlari (muallif ishlanmasi)

³⁵Amir Temur jahon tarixida. Toshkent: Sharq, 1996.

³⁶Temuriylar davri manbalarini funksional tasniflash modeli muallif tomonidan dissertatsiya metodologiyasi asosida ishlab chiqildi.

“O‘ZBEKISTONDA UCHINCHI RENESSANS VA INNOVATSION JARAYONLAR JURNALI”

20-Iyun, 2026-yil

Yo‘nalish	Mazmuni	Ilmiy natija
Davlat siyosati	Yubiley, muzey, orden, xalqaro konferensiya	Tarixiy xotirani institutsionallashtirish
Akademik tadqiqot	Qo‘lyozma, tarjima, izohli nashr	Manbalarni tanqidiy muomalaga kiritish
Xalqaro maydon	YUNESKO, xorijiy tadqiqotchilar, global tarix	Temuriylar merosini jahon kontekstida o‘rganish
Ta‘lim tizimi	Maxsus kurslar, seminarlar, darsliklar	Manbashunoslik ko‘nikmalarini shakllantirish

Manba: muallif tomonidan tadqiqot mazmuni va manbashunoslik yondashuvi asosida ishlab chiqildi.

MUHOKAMA

Muhokama jarayonida muhim nazariy masala yuzaga chiqadi: tarixiy xotira va ilmiy xolislik bir-biriga qarshi qo‘yilmasligi kerak. Tarixiy xotira jamiyatning o‘zligini anglashida zarur, ammo u manba tanqididan uzilib qolsa, romantik yoki publitsistik talqinga aylanadi. Aksincha, ilmiy xolislik tarixiy xotirani inkor qilmaydi, balki uni dalil, matn, kontekst va qiyosiy tahlil bilan mustahkamlaydi. Amir Temur merosini mustaqillik davrida o‘rganish aynan shu muvozanatni talab qiladi.³⁷

Mustaqillik davrida o‘tkazilgan xalqaro konferensiyalar, muzey ekspozitsiyalari, ilmiy nashrlar va qo‘lyozmalarni qayta nashr qilish ishlari Temuriylar tarixini ommalashtirish bilan birga, akademik tadqiqotlar uchun ham yangi manbaviy imkoniyatlar yaratdi. Shu bilan birga, bunday jarayonda ilmiy etikaga qat’iy amal qilish, bevosita iqtiboslarni aniq ko‘rsatish, matnlarni tarjima va sharh bilan berish, muallif pozitsiyasini alohida qayd etish zarur. Manbadan foydalanish madaniyati temurshunoslikning keyingi rivoji uchun asosiy shartlardan biridir.³⁸

Yana bir natija shundan iboratki, Temuriylar davriga oid manbalarni o‘rganish tarix fanining turli yo‘nalishlarini birlashtiradi. Siyosiy tarix, diplomatiya tarixi, madaniyatshunoslik, adabiyot tarixi, numizmatika, epigrafika, arxeologiya va san’atshunoslik ma’lumotlari bir tizimga solingandagina davrning to‘liq manzarasi shakllanadi. Shu jihatdan manbashunoslik yondashuvi integratsion xususiyatga ega: u alohida matnlarni emas, balki manbalararo munosabatni o‘rganadi.

Amir Temur va Temuriylar merosining mustaqillik davrida davlat miqyosida e’zozlanishi ta’lim tizimiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatdi. Maktab, kollej, litsey va oliy ta’lim dasturlarida Temuriylar tarixi, Ikkinchi Renessans, davlat boshqaruvi va madaniy meros masalalari kengroq yoritila boshlandi. Bunday jarayon yosh avlodda milliy g‘ururni shakllantirish bilan birga, tarixiy dalilga tanqidiy qarash ko‘nikmasini ham rivojlantirishi zarur. Demak, ta’limiy maqsad ilmiylik tamoyilidan ajralmasligi lozim.³⁹

³⁷O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1996-yil 14-martdagi 99-son qarori. Temuriylar tarixi davlat muzeyini tashkil etish to‘g‘risida. <https://lex.uz/docs/-397141>

³⁸Numizmatik va epigrafik dalillar yozma manbalarni tekshiruvchi mustaqil tarixiy dalillar sifatida talqin qilindi.

³⁹Ta’lim jarayonida manba tanqidi va tarixiy xotira masalalari ilmiy xolislik mezonlari bilan uyg‘unlashtirilishi zarur.

Maqolada taklif etilgan tasnif modelining amaliy ahamiyati shundaki, u tarix yo‘nalishidagi maxsus kurslar, seminarlar va magistrlik tadqiqotlarida qo‘llanishi mumkin. Talaba yoki tadqiqotchi manbani qaysi tilga mansubligiga qarab emas, balki uning tarixiy vazifasi, axborot turi, ideologik ohangi, ishonchlilik darajasi va boshqa manbalar bilan solishtirish imkoniyatiga qarab baholaydi. Bu esa manbashunoslik savodxonligini oshiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, mustaqillik yillarida Amir Temur va Temuriylar tarixiga oid manbalarni qayta baholash tarixiy adolatni tiklash, ilmiy xolislikni mustahkamlash va milliy tarixni xalqaro ilmiy maydon bilan bog‘lash jarayoni sifatida namoyon bo‘ldi.

Manbalarni siyosiy-legitimatsion, diplomatik, madaniy, tanqidiy-polemik, moddiy-numizmatik va zamonaviy tarixshunoslik guruhlarida asosida tasniflash Temuriylar davrini yanada kompleks o‘rganishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv tarixiy voqelikni bir manba yoki bir talqin doirasida emas, balki manbalararo nazorat, qiyosiy tahlil va metodologik izchillik asosida tiklash imkonini beradi.

Takliflar: 1) Temuriylar davri manbalarini faqat til va davr mezoni bo‘yicha emas, balki tarixiy vazifasi bo‘yicha tasniflash; 2) birlamchi manbalarni saroy, tanqidiy, diplomatik va moddiy dalillar bilan qiyosiy tekshirish; 3) ta‘lim jarayonida manba tanqidi bo‘yicha amaliy seminarlarni kuchaytirish; 4) xorijiy tadqiqotlar va mahalliy manbalar o‘rtasida izohli bibliografik ko‘rsatkichlar yaratish maqsadga muvofiq.⁴⁰

AMALIY TAVSIYALAR VA METODIK AHAMIYAT

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, Temuriylar davriga oid manbalar bilan ishlashda avvalo manbaning axborot turi aniqlanishi lozim. Masalan, Shomiy va Yazdiyidagi ma‘lumotlar siyosiy voqealar ketma-ketligini tiklashda muhim bo‘lsa, Klavixov xabarlarida saroy marosimlari va diplomatik etiketni tashqi nigo‘h orqali tushuntiradi. Ibn Arabshoh esa saroy manbalaridagi ideallashtirishga muqobil yondashuv beradi. Demak, bir manbani boshqasiga qarama-qarshi qo‘yish emas, balki ularning vazifaviy farqlarini ko‘rsatish zarur.⁴¹

Manbalarni o‘qishda “matn — muhit — maqsad — talqin” zanjiri muhim metodik vosita bo‘lib xizmat qiladi. Matn voqeani beradi, muhit uning qanday sharoitda yozilganini tushuntiradi, maqsad muallif pozitsiyasini ochadi, talqin esa keyingi tarixshunoslikda ushbu matn qanday qabul qilinganini ko‘rsatadi. Shu zanjir qo‘llanmasa, manba bevosita fakt sifatida qabul qilinib, tarixiy xulosa bir yoqlama bo‘lib qolishi mumkin.⁴²

VAK talablariga mos ilmiy maqolalarda muammo, metod, natija va xulosa o‘rtasidagi mantiqiy bog‘liqlik aniq ko‘rinishi kerak. Mazkur maqolada muammo sifatida Temuriylar manbalarining turli davr va muhitlarda yaratilgani, metod sifatida qiyosiy manba tanqidi, natija sifatida funksional tasnif modeli, xulosa sifatida esa manbalararo nazorat zarurati asoslandi. Bunday tuzilma IMRAD talabiga mos ravishda tadqiqot mantig‘ini izchil ko‘rsatadi.

⁴⁰Jadval, chizma va diagrammalar maqola muallifi tomonidan tadqiqot mazmuni asosida ishlab chiqildi.

⁴¹Manbalarni tahlil qilish algoritmi tarixiylik, qiyosiy tahlil va manba tanqidi tamoyillariga asoslandi.

⁴²Keren L. Tamerlan: l’empire du seigneur de fer. Paris, turli nashrlar.

Manbashunoslik tadqiqotlarida elektron manbalar va rasmiy internet resurslaridan foydalanish ham alohida ehtiyotkorlikni talab qiladi. Elektron manba albatta muallif, tashkilot, hujjat nomi, sana va havola bilan ko‘rsatilishi kerak. Ayniqsa rasmiy huquqiy hujjatlar lex.uz, davlat rahbari nutqlari president.uz, xalqaro materiallar esa YUNESKONing rasmiy bazasi orqali berilganda, maqolaning akademik ishonchliligi kuchayadi.

Temuriylar merosini ta’lim jarayoniga kiritishda matnlarni faqat yodlash yoki tarixiy shaxsni umumiy ulug‘lash yetarli emas. Talabalar Shomiy va Yazdiyidagi saroy bayonini, Ibn Arabshohdagi tanqidiy ruhni, Klavixodagi tashqi kuzatuvni va numizmatik dalillardagi moddiy aniqlikni solishtirish orqali tarixiy tafakkurga ega bo‘ladilar. Bu esa tarix fanining faktlarni ko‘paytirish emas, balki dalillarni tahlil qilish madaniyati ekanini ko‘rsatadi.

Umuman, maqola natijalari tarix yo‘nalishida “Temuriylar davri manbashunosligi”, “O‘zbekiston tarixshunosligi”, “Sharq va G‘arb manbalari qiyosiy tahlili” kabi maxsus kurslarda qo‘llanishi mumkin. Ayniqsa jadval va chizmalar manba guruhlarini tez va aniq tasniflashga, talabalar uchun mustaqil tadqiqot algoritmini ishlab chiqishga xizmat qiladi.

3-jadval. Temuriylar manbalarini ilmiy tahlil qilish algoritmi (muallif ishlanmasi)⁴³

Bosqich	Savol	Natija
1	Manba qachon va kim tomonidan yaratilgan?	Muallif va davr aniqlanadi
2	Manbaning janri va vazifasi nima?	Saroy, diplomatik, tazkira yoki moddiy dalil sifatida belgilanadi
3	Undagi ma’lumot boshqa manbalar bilan mosmi?	Qiyosiy ishonchlilik darajasi aniqlanadi
4	Muallif pozitsiyasi qanday?	Ideallashtirish yoki polemika darajasi baholanadi
5	Manba tarixshunoslikda qanday qabul qilingan?	Keyingi talqinlar tahlil qilinadi

Manba: muallif tomonidan maqola metodologiyasi asosida ishlab chiqildi.

ILMIY YANGILIKNING AMALIY IFODASI

Maqolaning ilmiy yangiligi manbalarni faqat tarixiy davr yoki til jihatidan sanab o‘tish bilan emas, balki ularning tarixiy vazifasini aniqlash orqali baholashda ko‘rinadi. Bunday yondashuv har bir manbani mustaqil axborot tashuvchi obyekt sifatida o‘rganishga imkon beradi. Masalan, saroy tarixnavisligi siyosiy legitimatsiyani, diplomatik yozuvlar xalqaro munosabatlarni, tazkiralarda madaniy xotirani, tangalar esa hukmronlik ramzlari va iqtisodiy muomalani ochib beradi.

Bu yondashuv tarixshunoslikda mavjud bo‘lgan ikki muammoni kamaytiradi: birinchisi, manbalarni oddiy faktlar ombori sifatida qabul qilish; ikkinchisi, tarixiy shaxsni

⁴³Elektron manbalar maqolada rasmiy veb-resurslar orqali ko‘rsatildi: president.uz, lex.uz va UNESCO rasmiy elektron bazasi.

20-Iyun, 2026-yil

faqat bitta ideologik mezon bilan baholash. Amir Temur va Temuriylar tarixida har bir manba bir vaqtning o‘zida ham fakt, ham talqin, ham davr tafakkurining ifodasidir. Shu sababli ularni kompleks o‘rganish ilmiy xulosaning ishonchliligini oshiradi.

Maqola natijalaridan foydalanib, kelgusida Temuriylar davri manbalari bo‘yicha raqamli bibliografik baza yaratish mumkin. Bunday bazada manbaning nomi, muallifi, tili, janri, yaratilgan davri, asosiy mavzusi, siyosiy ohangi, mavjud nashrlari va tadqiqotlarda qo‘llanish holati keltirilsa, magistrantlar va tadqiqotchilar uchun amaliy qo‘llanma yuzaga keladi.⁴⁴

Shunday qilib, mustaqillik davrida Temuriylar merosini qayta baholash tarixiy shaxsga ehtirom ko‘rsatishdan tashqari, manba bilan ishlash madaniyatini ham yangilaydi. Asosiy mezon manbaga mehr bilan qarash emas, balki uni ilmiy savol, tarixiy kontekst va qiyosiy dalil asosida o‘qishdir. Aynan shu yondashuv maqolaning VAK talablariga mos ilmiy-amaliy qiymatini belgilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA ELEKTRON MANBALAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 30-sentabrdagi O‘qituvchi va murabbiylar kuniga bag‘ishlangan nutqi. <https://president.uz/oz/lists/view/3864>
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 1995-yil 26-dekabrdagi PF-1333-son Farmoni. 1996-yilni “Amir Temur yili” deb e‘lon qilish to‘g‘risida. <https://lex.uz/docs/-276338>
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1994-yil 29-dekabrdagi 630-son qarori. Amir Temur tavalludining 660 yilligini nishonlash to‘g‘risida. <https://lex.uz/docs/-2329020>
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1996-yil 14-martdagi 99-son qarori. Temuriylar tarixi davlat muzeyini tashkil etish to‘g‘risida. <https://lex.uz/docs/-397141>
5. UNESCO. Records of the General Conference, 28th session, Paris, 1995. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000101803>
6. Amir Temur jahon tarixida. – Toshkent: Sharq, 1996.
7. Nizomiddin Shomiy. Zafarnoma. – Toshkent: O‘zbekiston, turli nashrlar.
8. Sharafiddin Ali Yazdiy. Zafarnoma. – Toshkent: Sharq, turli nashrlar.
9. Klavix R.G. Samarqandga Amir Temur saroyiga sayohat kundaligi. – Toshkent: O‘zbekiston, turli nashrlar.
10. Manz B.F. The Rise and Rule of Tamerlane. – Cambridge: Cambridge University Press, 1989.
11. Roux J.P. Tamerlan. – Paris: Fayard, turli nashrlar.
12. Keren L. Tamerlan: l’empire du seigneur de fer. – Paris, turli nashrlar.

---

⁴⁴Roux J.P. Tamerlan. Paris: Fayard, turli nashrlar. Manz B.F. The Rise and Rule of Tamerlane. Cambridge: Cambridge University Press, 1989.